

Veerkrachtige mensen, veerkrachtig Brabant

**Uitvoeringsagenda
Versterken Sociale Veerkracht 2017-2020**

Inhoud

Voorwoord

Inleiding

Vastgesteld beleidskader en rol van de provincie

1. Het programma

Hoe gaan we te werk, focus op vier inhoudelijke thema's en dilemma's en uitdagingen uit de praktijk

1.1 Leren in en van concrete initiatieven

- 1.1.1 Dementievriendelijke gemeenten
- 1.1.2 Eenzaamheid
- 1.1.3 Sociale stad
- 1.1.4 Dorpsmolen
- 1.1.5 Toekomstvisie Altena
- 1.1.6 In dialoog over VAB's
- 1.1.7 In dialoog over NIMBY
- 1.1.8 Slowcare
- 1.1.9 Verspild talent
- 1.1.10 Lokaal Plus
- 1.1.11 Digitale Agenda

1.2 Brabantbreed lerend netwerk

1.3 Impactmonitoring en kennisontwikkeling

2. Communicatie en community management

3. Acties, planning en financiën

Voorwoord

Het schip van Columbus met zijn team gaat op ontdekkingsreis. Vlak voor vertrek vraagt de havenmeester aan Columbus: "Jij gaat op ontdekking. Mooi. Vertel mij voor je uit mag varen, wat ga je ontdekken....?!"

Overall gaat het heel goed in Brabant, maar niet overal. Er zijn mensen die weinig of geen perspectief hebben. Er zijn mensen die geen toegang hebben tot hulpbronnen. Er zijn mensen die geen vertrouwen hebben in anderen, in overheid en organisaties. Als provincie willen we niet wegstappen van deze maatschappelijke opgave. We willen bijdragen vanuit een passende rol: In het programma Versterken Sociale Veerkracht zijn wij gericht op - in samenspel -verkennen, ontdekken en ontwikkelen van kennis en ervaring. Kennis opdoen in bestaande praktijken om sociale veerkracht aan te jagen. Ontdekken en in kaart brengen wat wel/niet werkt en hoe met effect aan sociale veerkracht gewerkt kan worden. Juist daar waar dat het hardste nodig is: de brug van overall naar overal. We rusten anderen, die directe verantwoordelijkheid hebben in het sociale domein, toe om effectiever te doen wat nodig is. De lerende en ontwerpende aanpak heeft als consequentie dat we niet makkelijk aan de voorkant prestaties en resultaten kunnen benoemen. Tegelijk willen we met focus en resultaatgericht werken.

Wat zijn in 2019 resultaten die we aan de horizon zien?

- Toename van sociale veerkracht blijkt uit de monitor van 2019 met name in de Midsize gemeenten en in West Brabant.
- Daartoe zijn er nieuwe vormen van impactmonitoring om scherp zichtbaar te hebben wat wel/niet werkt en hoe dat komt, opdat inzet effectiever kan.
- Een Brabantbrede aanpak in effectieve netwerken waardoor de partners die aan de lat staan voor uitvoering (bewoners, netwerkorganisaties, gemeenten, ondernemers enz.) tools in handen hebben om onderbouwd keuzes te maken en te realiseren.
- Bewoners en organisaties ervaren een steunende provincie.
- Tientallen initiatieven zijn verder gebracht en inspireren tientallen andere initiatieven.
- 2 promotietrajecten, 250 WO studenten/50 HBO studenten/50 MBO studenten die in de samenleving geleerd hebben.
- Methodieken ontwikkeld die overheid, bedrijven en organisaties kunnen toepassen. Volhoudbaarheid van initiatieven.
- Leren is geen losse flodder, een bonte samenstelling van mensen baant nieuwe wegen en maakt die gemeengoed.

Brabant onderscheidt zich als 'ontdekker van nieuwe wegen': we gaan!

Henri Swinkels

Inleiding

Sociale veerkracht gaat over het vermogen van mensen om met veranderingen om te kunnen gaan en de toegang tot hulpbronnen die ze daarbij hebben. Veel mensen kunnen zich prima redden in onze snel veranderende wereld. Brabant is een veerkrachtige provincie met sterke troeven: innovatieve bedrijvigheid, moderne kenniseconomie, uitstekend onderwijs, betrokken inwoners, van oudsher sterke samenwerkingscultuur en verantwoordelijke bestuurders. In Brabant gaat het dan ook 'overall' goed.

Maar 'overall' is nog niet 'overal'. De [Monitor Sociale Veerkracht](#) (2016, PON/TELOS) laat zien dat:

- 10-30% van de Brabanders niet of minder verbonden is in sociale netwerken en gevoel van verbondenheid missen;
- in West-Brabant minder vertrouwen is in elkaar en instituties;
- in middelgrote steden in Brabant meervoudige achterstandsproblemen (oa armoede, werkloosheid, gezondheidsproblemen) toenemen terwijl voorzieningen om dit op te vangen juist afnemen.

De samenleving wordt steeds complexer en een groep mensen kan niet meekomen. We maken ons zorgen over een groeiende tweedeling. Daarom willen we de sociale veerkracht in Brabant versterken. Omdat we willen dat het overal goed gaat in Brabant, en omdat we de sociale veerkracht hard nodig hebben om onze andere maatschappelijke opgaven te realiseren.

Op 18 november 2016 hebben Provinciale Staten de kaders voor het programma Versterken Sociale Veerkracht vastgesteld ([klik hier voor het Statenvoorstel](#) en [hier voor de bijlage bij het Statenvoorstel](#)). Het programma richt zich op twee maatschappelijke doelen aan de hand van twee uitvoeringslijnen:

- *Het versterken van de sociale veerkracht in de samenleving, zodat alle Brabanders delen in en bijdragen aan de goede kwaliteit van leven in onze provincie.*
Uitvoeringslijn: We kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak aan de hand van de analyse uit de monitor Sociale Veerkracht in Brabant en starten in de middelgrote steden (Oss, Waalwijk, Meierijstad, Bergen op Zoom, Oosterhout, Helmond, Uden en Roosendaal) en in West-Brabant;
- *Het benutten en laten groeien van sociale veerkracht om maatschappelijke opgaven te versnellen, verduurzamen en draagvlak te geven.*
Uitvoeringslijn: We werken in 'cross-overs' met verschillende provinciale maatschappelijke opgaven zoals energie, leegstand, veerkrachtig bestuur, arbeidsmarktbeleid en omgevingsvisie.

Omdat kennis over het versterken van sociale veerkracht (wat werkt wel en wat werkt niet) nog in ontwikkeling is hebben we gekozen voor een ontwerpde, lerende aanpak. Dat doen we samen met andere betrokken partijen, ieder vanuit een eigen rol en betrokkenheid.

Rol van de provincie

De provincie faciliteert in kennisdeling en gezamenlijk leren over het versterken van sociale veerkracht. Om te leren sluiten we aan bij concrete initiatieven (zie paragraaf 1.1). De bijdrage vanuit de provincie staat niet vooraf vast maar sluit aan op wat een initiatief specifiek nodig heeft: kennis, nieuwe partners, nieuwe methodieken of interventies en soms ook capaciteit of financiering om een doorbraak mogelijk te maken. Samen met initiatiefnemers en partners in het Brabantbrede lerende netwerk (zie hieronder) bepalen we welke inzet (van de provincie en van anderen) van meeste toegevoegde waarde is en hoe we de impact ervan monitoren.

We faciliteren een Brabantbreed lerend netwerk van initiatiefnemers, onderwijs- en kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en gemeenten en overige relevante partners (zie paragraaf 1.2). We faciliteren het bijeenbrengen, delen, benutten en borgen van ervaringen en kennis over sociale veerkracht en interventies om sociale veerkracht te versterken. Binnen de lerende aanpak pakt de provincie tevens de rol van verkenners. Juist omdat wij een bovenregionale scope hebben en geen formele, wettelijke taken, zijn we in staat ontwikkelingen en initiatieven te scouten die op vernieuwende wijze bouwen aan sociale veerkracht. We betrekken hierbij de ervaringen vanuit het programma Leefbaarheid@Brabant en de regeling Doe-budgetten.

Rol ZET en Zorgbelang

Het werk van de uitvoeringsorganisaties ZET en Zorgbelang maakt integraal deel uit van de lerende aanpak Versterken Sociale Veerkracht. Zij bieden de noodzakelijke kwaliteit en capaciteit,

aanvullend aan de smalle provinciale organisatie, om de verschillende initiatieven binnen de lerende aanpak kwalitatief en doelgericht te ondersteunen. Dat doen ZET en Zorgbelang met hun kennis en expertise, fijnmazige netwerken en beproefde praktijkgerichte methodieken om maatschappelijke initiatieven te versterken en te verbinden. ZET heeft specifieke kennis en expertise ten aanzien van participatie en co-creatie; Zorgbelang ten aanzien van ervaringsdeskundigheid, positieve gezondheid en zorginnovatie. Met de netwerken waarbinnen ZET en Zorgbelang werken versterken ze de infrastructuur van het Brabantbrede lerende netwerk sociale veerkracht. Deze inzet van ZET en Zorgbelang is de basis voor de opdrachtverstrekking aan beide organisaties in 2017.

Naar verwachting zal de opdrachtverstrekking aan ZET en Zorgbelang, bij verdere ontwikkeling van de lerende aanpak, meer vanuit initiatieven gaan plaatsvinden. In het verlengde daarvan worden met ZET en Zorgbelang verdere afspraken gemaakt over flexibilisering van de subsidierelatie met de provincie.

1. Het programma

Onze aanpak is bottom-up, waarbij bestaande initiatieven, ervaringen en opgebouwde expertise in de Brabantse samenleving als uitgangspunt wordt genomen. Daarom is in de afgelopen maanden intensief gesproken met kennisinstellingen, uitvoerings- en netwerkorganisaties, gemeenten, sociaal ondernemers, initiatiefnemers, experts en collega's uit andere provinciale programma's. De aldus verkregen informatie vormt de basis voor de werkwijze in de onderliggende uitvoeringsagenda: de verkenning van eerste initiatieven waar we bij aan gaan sluiten om te leren over sociale veerkracht, het slaan van eerste piketpalen voor het Brabantbrede lerende netwerk, eerste transitie-afspraken met netwerkorganisaties die voorheen structurele provinciale subsidie ontvingen (VBOB, VKK, BRIZ, BUS, 't Heft, PVR, PG-raad en Ypsilon-Trialoog), de doorontwikkeling van methodieken om de Monitor Sociale Veerkracht te verrijken, de Bounce Backathon waarin met behulp van open data nieuwe oplossingen zijn bedacht voor vraagstukken rond sociale veerkracht.

Deze uitvoeringsagenda beschrijft de startsituatie. We gaan hiermee in 2017 aan de slag en leren steeds over welke vervolgstappen we daarna gaan zetten. Dat stemmen we doorlopend af met onze partners in het Brabantbrede lerende netwerk. We rapporteren hier regelmatig over aan GS en PS en maken een financiële vertaling voor de provinciale begroting van 2018 en 2019. Eind 2018 evalueren we het programma Versterken Sociale Veerkracht.

Het programma Versterken Sociale Veerkracht heeft twee uitvoeringslijnen:

1. Het gebiedsgericht versterken van de sociale veerkracht aan de hand van de analyse uit de Monitor Sociale Veerkracht;
2. Het in cross-overs met verschillende provinciale maatschappelijke opgaven benutten en laten groeien van sociale veerkracht

Binnen deze twee uitvoeringslijnen kent de werkwijze van het programma Versterken Sociale Veerkracht drie niveau's: 1) leren in en van concrete initiatieven, 2) het Brabantbrede lerende netwerk, 3) impactmonitoring en zichtbare en overdraagbare kennis en ervaringen. Op deze drie niveau's worden ook de prestaties en acties van het programma Versterken Sociale Veerkracht geformuleerd (zie paragraaf 3: Acties, planning en financiën).

Focus op vier thema's

Sociale veerkracht is een containerbegrip, om met meer focus te kunnen leren over sociale veerkracht richten we ons op vier thema's waar voor Brabant veel winst te behalen is: verbinding, vertrouwen, gezondheid en sociaal ondernemen. De eerste drie sluiten aan op de analyse uit de Monitor Sociale Veerkracht en betreffen belangrijke hulpbronnen voor mensen en samenleving om meer veerkrachtig te worden. 'Sociaal ondernemen' volgt uit de oproep van Brabantse Manifestpartners aan Provinciale Staten om te investeren in de volhoudbaarheid van initiatieven. Sociaal ondernemers werken aan innovatieve, integrale oplossingen met gebruik van de kracht van de (lokale) samenleving. Zij richten zich op maatschappelijke impact en realiseren daarmee oplossingen die volhoudbaar zijn.

Focus op dilemma's en uitdagingen uit de praktijk

Uit gesprekken met initiatiefnemers van initiatieven die zich richten op het versterken van sociale veerkracht blijken een aantal dilemma's waar steeds tegenaan gelopen wordt. Geld wordt zelden (als eerste) genoemd als probleem om een initiatief volhoudbaar te krijgen. De dilemma's en uitdagingen waar veel tegenaan gelopen wordt zijn:

- Hoe kunnen initiatieven minder kwetsbaar georganiseerd worden? Initiatiefnemers zijn vaak energiek en buitengewoon gemotiveerd, maar hebben veel hooi op hun vork.
- Waar vinden initiatiefnemers professioneel advies o.a. op de thema's financierings- en businessmodellen, wet- en regelgeving (wetgeving in sociaal domein is complex!) en impactmonitoring?
- Hoe vinden initiatiefnemers een weg in de systeemwereld dat opgebouwd is in kokers en hokjes terwijl initiatieven integraal zijn en dus niet in afzonderlijke kokers en hokjes passen?
- Hoe vinden initiatiefnemers, in de hectiek van en passie voor het eigen initiatief, elkaar om kennis te delen en relevante nieuwe om mee samen te werken?

Uit gesprekken met gemeenten blijkt dat zij zoeken naar nieuwe mogelijkheden om aan te sluiten bij de werkelijke behoefte van inwoners en lokale partners. Zij experimenteren met

samenwerkingsvormen en onderzoeken welke rollen daarbij ingenomen worden door maatschappelijke organisaties en de (lokale) overheid.

Deze dilemma's en uitdagingen komen terug in de leervragen van de initiatieven waarbij we in de lerende, ontwerpende aanpak sociale veerkracht aansluiten.

1.1 Leren in en van concrete initiatieven

Het versterken en/of benutten van sociale veerkracht is niet met één druk op de knop of aan de hand van een blauwdruk te realiseren. Het vraagt om een aanpak of oplossingen die heel specifiek aansluiten op de context en het krachtenveld van een concreet vraagstuk of initiatief. Oplossingen worden letterlijk lokaal ontworpen. Dat maakt dat het leren over sociale veerkracht versnipperd en nog sterk in ontwikkeling is. Kennis wordt opgebouwd door te leren van veel verschillende voorbeelden en initiatieven. En daar zijn er in Brabant heel veel van. In het programma Versterken Sociale Veerkracht sluiten we daarom aan bij concrete initiatieven.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht sluiten we aan bij concrete initiatieven die passen binnen de gebiedsgerichte aanpak en/of aanpak in cross-overs met andere maatschappelijke opgaven.

We zijn met de middelgrote steden, de regio West-Brabant en in de andere provinciale opgaven op zoek gegaan naar een eerste groep van initiatieven om in 2017 ontwerpend en lerend mee aan de slag te gaan. Deze initiatieven en betrokken partners vinden het belangrijk om:

- te halen en te brengen;
- actief te leren van successen en fouten;
- innovatief samen te werken met de bedoeling om vol te houden op lange termijn;
- kennis en ervaring over te dragen aan anderen;
- lef te tonen en geen genoegen te nemen met hoe het 'nu eenmaal' werkt;
- urgentie te zien en energie te zijn.

De initiatieven waarmee we nu starten (zie figuur 1 en paragraaf 1.1.1 en verder) vallen allen binnen de twee programmalijnen Versterken Sociale Veerkracht: gebiedsgericht en cross-overs. Daarnaast komende de vier thema's verbinden, vertrouwen, gezondheid en sociaal ondernemen op verschillende wijze terug in de initiatieven. En in de leervragen herkennen we de genoemde dilemma's en uitdagingen die spelen om initiatieven volhoudbaar te maken.

Figuur 1: Eerste groep initiatieven in één oogopslag

	Gebiedsgericht	Cross-over	Leer/ontwerpvrage	Rol provincie, ZET, Zorgbelang
1.1.1 Dementievriendelijke gemeenten		Natuur, Smart Health	Zichtbaar maken impact Nieuw financieringsmodel, ontwikkelen volhoudbaar model met borging in lokale gemeenschap.	Financiële ondersteuning provincie in 'transitiefase', koppelen expertise en netwerk mbt financiering en impactmonitoring Capaciteit en expertise ZET tbv programmamanagement en lokale netwerken. Expertise en netwerk zorgtechnologie en 'eigen regie' Zorgbelang. Leren in Brabantbreed netwerk.
1.1.2 Eenzaamheid	Roosendaal West-Brabant		Hoe kan op vernieuwende wijze de strijd worden aangegaan tegen eenzaamheid? Zodat lokale aanpak versterkt en versneld wordt.	Provincie faciliteert in inzet sociale veerkrachtdialoog ¹ tbv probleemanalyse en gebruik open/big data tbv nieuwe oplossingsrichtingen. Inzet ZET tbv verbinden lokale en nieuwe netwerken en

¹ De methode van de sociale veerkrachtdialoog (ontwikkeld door PON op basis van de Monitor Sociale Veerkracht) is bedoeld om in korte tijd samen met betrokkenen een gesprek te voeren over (het versterken van) sociale veerkracht in een concrete omgeving, bijvoorbeeld een wijk. Het gaat dan om het gezamenlijk vaststellen welke plekken/groepen specifieke aandacht nodig hebben om als gemeenschap veerkrachtiger te worden. Data uit de sociale veerkracht dialoog vormt via een zogenaamde 'leersleutel' weer input voor de Monitor Sociale Veerkracht.

				procesondersteuning. Leren in Brabantbreed netwerk.
1.1.3 Sociale stad	Helmond		Hoe kan het strategische programma Sociale Stad werkelijk worden opgebouwd vanuit de behoefte van inwoners, ondernemers, verenigingen en andere organisaties in wijken?	Provincie faciliteert in inzet sociale veerkrachtdialoog tbv probleemanalyse en gebruik open/big data tbv nieuwe oplossingsrichtingen. Inzet ZET tbv verbinden lokale en nieuwe netwerken en procesondersteuning. Leren in Brabantbreed netwerk.
1.1.4 Dorpsmolen		Duurzame energie	Hoe kun je (lokaal) sociale veerkracht versterken door te investeren in duurzame energie?	Provincie faciliteert in delen kennis en ervaringen Leefbaarheid@Brabant. Inzet sociale veerkrachtdialoog wordt verkend. Faciliteren in impactmonitoring en leren in Brabantbreed netwerk. Inzet ZET tbv verbinden lokale en nieuwe netwerken en procesondersteuning.
1.1.5 Toekomstvisie Altena	West-Brabant	Veerkrachtig bestuur	Leren over vormen van 'nieuwe meervoudige democratie' en het vergroten van interactie en vertrouwen tussen overheid en samenleving.	Provincie faciliteert, mede met inzet ZET, in een living lab waarbij lokaal/regionaal wordt voorzien in ontmoeting, kennisdeling en experimenten. Faciliteren in impactmonitoring en leren in Brabantbreed netwerk.
1.1.6 In dialoog over VAB's	West-Brabant	Leegstand, Agrofood	In dialoog met samenleving komen tot innovatieve oplossingen voor een vraagstuk dat kan leiden tot onrust en wantrouwen in overheid en instanties.	Provincie faciliteert in probleemanalyse. Leren in Brabantbreed netwerk. Inzet ZET tbv verbinden lokale en nieuwe netwerken en procesondersteuning.
1.1.7 In dialoog over NIMBY		Omgevingsvisie	In dialoog met betrokkenen rond een NIMBY-vraagstuk komen tot oplossingen én het herstellen van verbindingen en onderling vertrouwen.	Provincie ondersteunt in probleemverkenning en inbedding in traject Brabantse Omgevingsvisie. Leren in Brabantbreed netwerk. ZET en Zorgbelang kunnen rol pakken in procesbegeleiding, monitoring en analyse.
1.1.8 Slowcare	Oss	Ruimtelijke ontwikkeling, Duurzame energie, Smart Health	Ervaringen, impact en betekenis van vernieuwende zorgconcepten zichtbaar maken. Belemmeringen in regels, procedures en financiële kaders uit het 'oude systeem' wegnemen.	De provincie faciliteert in een geldlening voor de duurzame verbouw van de eerste locatie waar Slowcare wordt gerealiseerd. Faciliteren in impactmonitoring en leren in Brabantbreed netwerk. Capaciteit en expertise ZET tbv lokale netwerken. Expertise en netwerk zorgtechnologie Zorgbelang.
1.1.9 Verspild talent		Arbeidsmarkt	Komen tot een gezamenlijke aanpak en een grotere beweging (gamechange) om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een werkplek te bieden.	De provincie zet in op het versterken en verbreden van dit initiatief. Leren in een Brabantbreed netwerk.
1.1.10 Lokaal Plus		Arbeidsmarkt Smart Health	De impact van Wijkleerbedrijven in kaart brengen. Vinden van een passend verdienmodel voor Wijkleerbedrijven.	De provincie zet in op het versterken en verbreden van dit initiatief en verbinden met expertise verdienmodellen. Faciliteren in impactmonitoring en leren in een Brabantbreed netwerk. Capaciteit en expertise ZET tbv lokale netwerken. Expertise en netwerk zorgtechnologie en 'eigen regie' Zorgbelang.
1.1.11 Digitale Agenda		Digitale Agenda	Hoe kan coöperatief glasvezelnet worden gestimuleerd? Hoe kan coöperatief glasvezelnet (lokaal) sociale veerkracht versterken?	Provincie faciliteert in inzet sociale veerkrachtdialoog tbv gedeelde probleemanalyse en draagvlak voor oplossingsrichting. Inzet ZET tbv verbinden lokale en nieuwe netwerken en procesondersteuning. Faciliteren in impactmonitoring en leren in Brabantbreed netwerk.

Parallel aan het leren met eerste team van initiatieven zullen zich weer andere/nieuwe initiatieven aandienen. Steeds maken we samen met initiatiefnemers, initiatiefpartners en in het Brabantbrede lerende netwerk de afweging hoe we het beste in en van deze andere/nieuwe initiatieven kunnen leren. We verkennen in het lerende netwerk nut en noodzaak van nieuw instrumentarium om sociale veerkracht duurzaam te versterken, waaronder een innovatieregeling of een maatschappelijke impact fonds.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht verkennen we in het lerende netwerk nut en noodzaak nieuw instrumentarium om sociale veerkracht duurzaam te versterken.

Netwerkorganisaties en kleinschalige initiatieven

In het overgangsjaar 2017 plegen we extra inzet om juist ook de netwerkorganisaties die voorheen structureel provinciale subsidie hebben ontvangen te verbinden aan deze initiatieven. We beschouwen hen als onderdeel van de Brabantbrede lerende aanpak en creëren kansen voor nieuwe samenwerkingen rond initiatieven. Met alle netwerkorganisaties zijn daartoe inmiddels afspraken gemaakt.

We faciliteren dat kennis en ervaring die worden opgedaan in de Brabantbrede lerende aanpak expliciet ook beschikbaar komen voor kleinschalige initiatieven: in kennis- en netwerkbijeenkomsten, via nieuwsbrieven en social media en waar nodig specifieke ondersteuning in afstemming met andere partners.

1.1.1 Dementievriendelijke gemeenten

Opgave: Het aantal mensen met dementie groeit en steeds meer mensen met dementie blijven ook langer thuis wonen. In het leven van alledag zullen we dus steeds meer ook mensen met dementie tegen komen en dat kan in toenemende mate 'ingewikkeld' zijn wanneer het tempo en belevingswereld van mensen met dementie 'botst' met gangbare omgangsvormen en snelheid in de samenleving.

Initiatief: Het programma Dementievriendelijke gemeenten (DVG) wordt uitgevoerd door de Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric (PG-raad) en geeft concrete handreikingen om een samenleving te creëren waar mensen met dementie meedoen en geaccepteerd worden. Op dit moment zijn in Brabant dementievriendelijke netwerken actief in dertig gemeenten. De ambitie is dat in 2020 alle Brabantse gemeenten een dementievriendelijke gemeente zijn.

Partners: Gemeenten, maatschappelijk organisaties, Alzheimerafdelingen, vrijwilligers, provincie. Op zoek naar nieuwe publiek-private en lokale verbindingen.

Leervraag: Het DVG concept heeft zich inmiddels in veel gemeenten binnen en buiten Brabant bewezen maar draait nog veelal op overheidssubsidie en in belangrijke mate ook op provinciale subsidie. Om te komen tot duurzame inbedding van de DVG-activiteiten is gezamenlijke commitment van verschillende (publiek/private) partijen nodig. Een belangrijke component bij het bereiken van deze gezamenlijke inzet is het zichtbaar maken van de impact van het programma om zo te komen tot een duidelijk beeld van waar er waarde gecreëerd wordt, wie daar beter van wordt en wie er dus ook logischerwijs (mede)verantwoordelijk is voor het bereiken van deze waarde. Deze inzichten moeten leiden tot een nieuw financieringsmodel. Hiermee in lijn speelt ook de vraag hoe de PG-raad, die voorheen 100% gefinancierd werd door de overheid, zich kan ontwikkelen naar een meer ondernemende organisatie met een andere financieringsconstructie.

1.1.2 Eenzaamheid

Opgave: De door de gemeente Roosendaal ontwikkelde Vitaliteitskaart laat zien dat de inwoners van de gemeente hoog scoren op eenzaamheid. Ook in vergelijking met omliggende gemeenten. Opvallend is dat de problematiek speelt onder alle leeftijdsgroepen. De aanpak van eenzaamheid is lastig, omdat deze problematiek slecht zichtbaar is en de doelgroep moeilijk bereikbaar.

Initiatief: De gemeente Roosendaal wil de kwetsbaarheid van eenzame bewoners verminderen door ze te verbinden in netwerken en is op zoek naar innovatieve ideeën en partners die helpen om eenzaamheid tegen te gaan.

Partners: Gemeente Roosendaal, PON.

Leervraag: Hoe versterken en versnellen we het programma 'Van Eenzaam naar Eensamen' van de gemeente Roosendaal? Dit programma was een van de challenges tijdens de Bounce Backathon². De Bounce Backathon heeft veel goede ideeën opgeleverd, waaronder een zogenaamde 'speak-app'. We zijn met de gemeente Roosendaal in gesprek over hoe hier met partners een vervolg aan kan worden gegeven. Een sociale veerkracht dialoog kan daarbij een van de instrumenten zijn.

1.1.3 Sociale Stad

Opgave: Helmond is in Brabant de stad met de meeste meervoudige achterstandsproblematiek (zie Monitor Sociale Veerkracht).

Initiatief: De gemeente Helmond ontwerpt het strategisch programma Sociale Stad: een integraal, buurtgericht programma, gericht op sociale stijging/sociale veerkracht.

Partners: Gemeente Helmond, PON.

Leervraag: De gemeente Helmond heeft zich de vraag gesteld hoe het strategische programma Sociale Stad werkelijk kan worden opgebouwd vanuit de behoefte van inwoners, ondernemers, verenigingen en andere organisaties in wijken. De gemeente wil daarvoor de sociale veerkracht dialoog inzetten als instrument om in en met wijken de sociale veerkracht in kaart te brengen. Er zal gestart worden in de Annawijk. In deze gedifferentieerde buurt met een specifieke integrale problematiek is nog onvoldoende beeld van hoe de problematiek onder de bewoners speelt en beleefd wordt. De intentie van de gemeente Helmond is om na deze buurt de dialoog ook in de rest van de stad te gaan voeren en de input te gebruiken bij de ontwikkeling van "Brainport Smart District" gericht op technische en sociale innovatie.

1.1.4 Dorpsmolen

Opgave: Stimuleren van krachtige initiatieven in de samenleving om te komen tot duurzame energie en omgekeerd: in het realiseren van duurzame energie de (veer)kracht, verbondenheid en leefbaarheid in de samenleving versterken.

Initiatief: Vanuit het programma Energie is het streven om in het Energieke Landschap A16 dorpsmolens te plaatsen. Een dorpsmolen is een windmolen die draait voor het dorp en is gefinancierd door de lokale gemeenschap. De opbrengsten van de windmolen worden ingezet voor het verbeteren van de leefbaarheid in het dorp.

Partners: Het Sociale Energieteam van het provinciale programma Energie. Er moet nog een keuze gemaakt worden in welke kern deze pilot zal landen, zal leiden tot meer lokale/regionale partners.

Leervraag: In de afgelopen jaren heeft onder de naam 'Revival van de Dorpsmolen' onderzoek plaatsgevonden, mede gefinancierd vanuit verschillende provinciale programma's, naar de lokale waarde van windmolens. Geconcludeerd werd onder andere dat het mogelijk is om veel mensen te laten meedoen in het realiseren van windmolens, dat dat draagvlak voor duurzame energie kan bevorderen en dat ook de lusten van een windmolen (naast de lasten) lokaal kunnen landen. De uitdaging die nu voorligt is om van onderzoek naar realisatie te komen: een echte dorpsmolen in een concrete gemeenschap met als maatschappelijk effect 1) realiseren duurzaamheidsambitie, 2) realiseren draagvlak en duurzaamheidsbewustzijn en 3) versterken lokale verbondenheid en leefbaarheid. We faciliteren in kennisdeling en impactmonitoring en verkennen of/hoe een sociale veerkrachtdialoog in een van de kernen langs de A16 het vergroten van draagvlak en ambities met betrekking tot verbondenheid en leefbaarheid kan versnellen.

1.1.5 Toekomstvisie Altena

Opgave: Komen tot een nieuwe sturingsfilosofie voor lokale overheden waarbij bewoners actief meesturen ('meervoudige democratie').

² Zie 1.4 Open data en big data

Initiatief: De gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem zitten in een herindelingsproces om te komen tot een bestuurlijke fusie per 1-1-2019. De gemeenten experimenteren in het op innovatieve manier betrekken van bewoners bij het fusieproces en bij de vormgeving van de nieuwe gemeente. Gemeenten zien dit als een opmaat om een bredere streeksamenwerking op gang te brengen, waarbij gemeente en samenleving echt samen optrekken om maatschappelijke opgaven te realiseren.

Partners: Gemeenten Aalburg, Werkendam en Woudrichem, team Veerkrachtig Bestuur.

Leervraag: Het traject in de Altenagemeenten geeft de kans om in de praktijk te leren over vormen van 'nieuwe meervoudige democratie' en het vergroten van interactie en vertrouwen tussen overheid en samenleving. Het verzoek van de gemeenten aan de provincie is om te faciliteren bij het opzetten van een living lab. Het living lab vormt een knooppunt en ontmoetingsplaats met als doel om een lerende omgeving te bevorderen, kennis en netwerken uit te wisselen. Vanuit de praktijk maken de provincie en partners kennis en ervaring overdraagbaar naar andere partijen en plaatsen in Brabant.

1.1.6 In dialoog over VAB's

Opgave: In de regio West-Brabant vraagt de leegstand van agrarisch vastgoed (vrijkomende agrarische bedrijven: VAB's) om aandacht. Het gaat daarbij veelal om schuren en glasbouw. Toename van leegstand leidt tot achteruitgang van de vitaliteit van het landelijk gebied. De ruimtelijke kwaliteit komt onder druk te staan en daar waar sprake is van asbestdaken, leidt dit tot risico's voor de volksgezondheid. Leegstaande bedrijfsgebouwen worden de laatste jaren ook steeds vaker gebruikt voor criminele activiteiten als drugslabs of afvaldumping. Deze ontwikkelingen leiden tot onrust en schaden het vertrouwen oa in overheden en instanties.

Initiatief: De gemeente Zundert wil in dialoog met de samenleving en betrokken partners samen met buurgemeenten komen tot een toekomstgerichte herontwikkeling van leegstand. De gemeente Zundert is reeds gestart met een inventarisatie van de problematiek.

Partners: Team Leegstand, gemeente Zundert.

Leervraag: De problematiek van VAB's is complex en vraagt om een innovatieve en gebiedsgerichte aanpak met betrokkenheid van veel partijen. Uitdaging voor Zundert is niet alleen in de vraag wat te doen met de VAB's (sloop of herbestemming), maar met name ook hoe tot innovatieve, gebiedsgerichte oplossingen kan worden gekomen in een goede dialoog met de samenleving en betrokken partners. De gemeente wil nadrukkelijk investeren in behouden en versterken van de bestaande goede samenwerking met agrariërs, dorpsraden en andere partijen. Op die manier wordt er ook ingezet op het vergroten van het vertrouwen in de overheid en in elkaar.

1.1.7 In dialoog over NIMBY

Opgave: In het traject Brabantse Omgevingsvisie wordt verkend en geleerd over het organiseren van de kracht van samenleving in ruimtelijke/gebiedsgerichte initiatieven. In Noord-Brabant kennen we verschillende situaties die als NIMBY (not in my backyard) bekend staan. Overbelasting van de leefomgeving, gezondheidsrisico's of een negatieve beleving van omwonenden spelen daar een belangrijke rol. Hoe doorbreken we in deze situaties op verbindende wijze de impasse?

Initiatief: In het kader van de Uitvoeringsagenda Brabantse Agrofood en de transitie intensieve veehouderij zijn op verschillende plaatsen in Brabant keukentafelgesprekken gevoerd. Hierbij is geleerd over het organiseren en de impact van een publieke dialoog: een bezinnend gesprek in kleine kring van directe betrokkenen (boeren, omwonenden, huisartsen, gemeente etcetera) rond een specifiek, lokaal maatschappelijk vraagstuk (bijvoorbeeld de uitbreiding van een megastal). In het gesprek wordt achterhaald wat werkelijke dilemma's en beweegredenen zijn van actoren om te doen wat ze doen. Deze aanpak van publieke dialoog kan ook in een andere context (dan die van transitie veehouderij) waarin NIMBY-problematiek speelt worden ingezet.

Partners: Team Omgevingsvisie, concreet NIMBY-vraagstuk om mee te starten wordt onderzocht.

Leervraag: Verkennen hoe het instrument van de publieke dialoog (inmiddels beproefd in de aanpak van intensieve veehouderij) versterkt en verbeterd kan worden als methodiek bij het realiseren van oplossingen én het herstel van verbindingen en onderling vertrouwen tussen betrokken spelers in NIMBY-vraagstukken. Lessen hieruit worden meegenomen in het traject Brabantse Omgevingsvisie.

1.1.8 Slowcare

Opgave: Ruimte geven aan vernieuwende zorgconcepten die op de lange termijn financieel rendabel kunnen zijn, maar op de korte termijn vastlopen op regels, procedures en financiële kaders uit het 'oude systeem'.

Initiatief: Stichting Slowcare Nederland heeft de ambitie om een landelijke dekking te creëren van kleinschalige woon- en dagbestedingsplekken voor mensen met een ernstige meervoudige beperking, midden in de wijk.

Partners: Gemeente Oss, BOM, Stichting Elzeneind, Wijkraad De Ruwaard, team Vastgoed.

Leervraag: In de zorg vinden grote veranderingen plaats: zorgvragen veranderen, zorgfinanciering verandert, de nadruk ligt steeds meer op eigen regie en langer zelfstandig thuis of in de wijk wonen, rollen en taken verschuiven. Er komen nieuwe zorgconcepten op die inspelen op deze veranderingen maar die vooralsnog het spel wel moeten spelen volgens de oude spelregels. Deze initiatieven komen daardoor moeilijk van de grond. Slowcare is een vernieuwend zorgconcept waarvan is onderbouwd dat het op de langere termijn een gezonde financiële bedrijfsvoering kan hebben. Om ervoor te zorgen dat we als maatschappij leren van het concept Slowcare, is het belangrijk dat ervaringen, impact en betekenis (maatschappelijk, ecologisch en economisch) zichtbaar worden gemaakt en leiden tot soortgelijke volhoudbare initiatieven.

1.1.9 Verspild talent

Opgave: Het combineren van sociaal en succesvol ondernemen door kansen te bieden aan 'verspilde talenten': mensen die moeilijk aan een baan komen, oftewel een afstand hebben tot de arbeidsmarkt.

Initiatief: In Noordoost Brabant is een veelzijdige community gevormd die de verspilling van talenten wil tegengaan. In co-creatie gaan ervaren partners met geïnteresseerde, betrokken Brabantse bedrijven op zoek naar kansen voor nieuwe business binnen de bedrijven. Dit kan zijn de ontwikkeling van nieuwe sociale producten, 'reshoring' van productielijnen vanuit het buitenland terug naar Brabant, adopteren van sociale initiatieven of inkoop van sociale producten van anderen, etcetera. De ambitie is dat bedrijven gezamenlijk veel meer nieuwe arbeidsplaatsen gaan creëren voor verspilde talenten dan er nu bijkomen. 'Wie wil werken, krijgt de kans om te werken'. De community bouwt aan een living lab waarin ze al doende een nieuwe aanpak ontwikkelen en aanscherpen.

Partners: Bedrijven, kennisinstellingen, SW-bedrijven, financiers, ervaringsdeskundigen, team Arbeidsmarkt.

Leervraag: Veel bedrijven hebben een ambitie om werk te bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en evenveel bedrijven zijn ieder voor zich aan het ontdekken hoe je dat op een slimme, aansprekende manier kunt oppakken. De partners in Verspild Talent willen in 2017 in een nieuwe aanpak ontwikkelen, de resultaten hebben uitgesteld in een showroom in THREE-SIXTY in Veghel, een beweging (een zogenaamde *gamechange*) op gang brengen in het bedrijfsleven en het initiatief doorontwikkelen naar een volhoudbaar businessplan.

1.1.10 Lokaal Plus

Opgave: Wijkleerbedrijven realiseren waarbij binnen wijken verbindingen gelegd worden tussen verschillende generaties en tussen leren, werken en vrijwilligerswerk/mantelzorg.

Initiatief: Het Summacollege in Eindhoven leidt jongeren op nivo 2 en 3 op in de zorg. Het gaat hierbij veelal om kwetsbare jongeren, die maatwerk nodig hebben om hun diploma te kunnen

behalen. Ook is er extra inzet nodig om hen vervolgens een betaalde baan te laten vinden. Aan de andere kant zijn er in de wijk eenzame ouderen die nog niet in aanmerking komen voor ondersteuning via de WMO, maar die wel een extra handje kunnen gebruiken. Bijvoorbeeld bij de boodschappen, ramen wassen en het gebruik van de computer. Op hun beurt kunnen de ouderen dan weer een rol spelen in bijvoorbeeld het vergroten van sociale en taalvaardigheden van de studenten. Zo helpen zij elkaar.

Met dat doel is in Bladel en in Eindhoven een ontmoetingsruimte voor buurtbewoners gecreëerd: het Wijkleerbedrijf Lokaal Plus. Studenten van het Summacollege organiseren hier ontspannende, sportieve en creatieve activiteiten en workshops, onder andere op ict-gebied. Zo doen ze praktijkervaring op. Vervolgens gaan ze vanuit deze veilige beginsituatie ook de wijk in om buurtbewoners te helpen. Een praktische opleiding voor een nieuw beroep waar steeds meer vraag naar is: betaalde mantelzorg.

Partners: Summacollege, gemeenten, Avance-impact, PON, wijkbewoners, leerlingen, Viedome.

Leervraag: Hoewel de vraag naar meer van dergelijke Wijkleerbedrijven groot is, blijkt het in de praktijk lastig om hierbij een passend verdienmodel te vinden. De vraag is daarom hoe de maatschappelijke impact van het project beter in kaart gebracht kan worden en welk verdienmodel vervolgens een volhoudbare businesscase oplevert.

1.1.11 Digitale Agenda

Opgave: Het benutten van een coöperatief glasvezelnet ten behoeve van van digitale diensten op het gebied van veiligheid, zorg en welzijn. En omgekeerd hiermee investeren in verbindingen in de samenleving en de leefbaarheid.

Initiatief: Startpunt hierbij zijn de digitale diensten van AltijdThuis die het veiligheidsgevoel van inwoners (buren/kinderen) versterken door bijvoorbeeld doormeldingen op het gebied van brand-, inbraak- en bewegingsdetectie.

Partners: Team programma Breedband, de coöperatie Midden-Brabant Glas en PON.

Leervraag: Hoe kan coöperatief glasvezelnet worden gestimuleerd? Hoe kan coöperatief glasvezelnet (lokaal) sociale veerkracht versterken? Er wordt een sociale veerkrachtdialoog voorbereid in één van de kernen in het buitengebied van Midden-Brabant. Stapsgewijs doen we kennis en ervaring op en delen we die. Kennis over:

1. hoe de ontwikkeling van 'net' en 'nut' in relatie tot vraagstukken van veiligheid, zorg en welzijn met elkaar samenhangen en elkaar kunnen versterken;
2. hoe de aanwezige sociale veerkracht in het buitengebied daarbij kan worden benut en versterkt en
3. hoe daarmee de uitrol van een duurzaam coöperatief glasvezelnet in andere regio's kan worden bevorderd met:
 - nog hogere deelnamepercentages;
 - nog betere betaalbaarheid van 'net' en 'nut';
 - een nog beter vangnet voor kwetsbare groepen (terugbrengen oude burenhulp);
 - nog betere ontzorging van de directe omgeving van de zorgontvanger;
 - nog betere mogelijkheden om zorgontvangers in hun kracht te zetten en in een gevende/delende rol te brengen.

1.2 Brabantbreed lerend netwerk

Omdat kennis over het versterken van sociale veerkracht (wat werkt wel en wat werkt niet) nog in ontwikkeling is hebben we in het programma Versterken Sociale Veerkracht gekozen voor een ontwerpende, lerende aanpak. De kern van de lerende aanpak is het aansluiten van kennis en analyse op bestaande maatschappelijk initiatieven, zoals hiervoor beschreven. We leren in en van deze initiatieven om ook op Brabantbrede schaal (en daarbuiten) kennis te ontwikkelen over de omstandigheden en hulpbronnen die sociale veerkracht (kunnen) versterken, alsmede de instrumenten, interventies en methodieken die effectief aan de versteking van sociale veerkracht bijdragen.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht faciliteren we het leren in een Brabantbreed netwerk sociale veerkracht en brengen verbindingen tot stand.

De lerende aanpak wordt gedragen door een lerend netwerk van Brabantse (kennis)partners. We zijn het lerende netwerk begin 2017 gestart in een verkenning met de TU/e, Tilburg University, PON, Telos, Zet en Zorgbelang en breiden uit naar middelbaar en hoger onderwijs, andere overheden, ondernemers en initiatiefnemers en hun partners.

Waarden in die ontwerpende, lerende aanpak zijn: we starten bij het vraagstuk in plaats van de oplossing, praktijkervaringen zijn leidend, we proberen samen dingen uit, dat kan lukken en soms ook mislukken, we leren van onze successen en onze fouten. Het pad dat we bewandelen, kan aan de hand van leerervaringen worden bijgesteld. We werken dus adaptief.

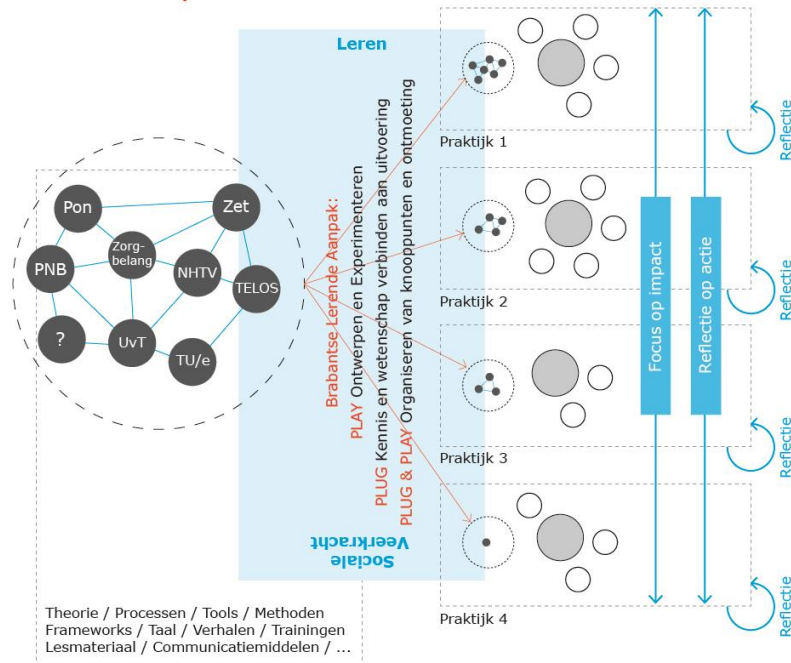
Wisselende allianties

Brabantse kennispartners bewegen zich flexibel en in wisselende samenstellingen rond initiatieven afhankelijk van het vraagstuk en/of de behoefte. We bouwen met hen aan 'allianties' in het leren over sociale veerkracht en het ontwerpen van nieuwe oplossingsrichtingen met lokale en regionale initiatiefnemers en hun partners.

Waar nodig en mogelijk maken we gebruik van expertise die buiten Brabant voorhanden is. Bijvoorbeeld specifieke expertise op het gebied van impactmonitoring en nieuwe verdienmodellen. En we verbinden met Europese programma's en netwerken waaronder het onlangs gestarte Interreg-project ITHACA gericht (zie paragraaf 1.5) op het versnellen van zorginnovatie en het versterken van eigen regie in relatie tot economische groei en welzijn van burgers.

Figuur 2: Verbeelding van Brabantbreed lerend netwerk tot stand gekomen in eerste verkennende gesprekken

Brabantse Alliantie Lerende aanpak

Wetenschappelijke verankering

Het samen leren over sociale veerkracht wint aan kracht en focus wanneer het praktijk-leren in de initiatieven wordt gekoppeld aan de kritische reflectie en de grondigheid van het wetenschappelijk-leren. We zetten daarom in op wetenschappelijke verankering in de vorm van promotietrajecten die zich specifiek richten op:

- Methodiekontwikkeling ten aanzien van (implementatie van) bewezen oplossingen (in de sociale veerkracht te versterken) in de samenleving, in samenwerking met Tilburg University;
- Methodiekontwikkeling ten aanzien van het ontwerpen van oplossingen door en met de samenleving, in samenwerking met de TU/e.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht zorgen we voor wetenschappelijke verankering van de kennis en methodieken met betrekking tot het versterken van sociale veerkracht in promotietrajecten.

Open data en big data

Op 10 en 11 februari 2017 heeft de [Bounce Backathon](#) plaatsgevonden: een 24-uurs bijeenkomst waarin programmeurs, professionals, studenten, beleidsmakers en gewone Brabanders met gebruik van data nieuwe oplossingen voor vraagstukken rond sociale veerkracht hebben bedacht. Het was een eerste, succesvolle ervaring met de inzet van data (van onder andere PON, Telos, GGD en gemeenten) voor maatschappelijke opgaven.

We gaan een vervolg geven aan het experimenteren en delen van kennis met betrekking tot data rond sociale veerkracht. Op verschillende manieren willen we onderzoeken en ervaren hoe (open en big) data ingezet en gebruikt kan worden in de zoektocht naar nieuwe oplossingen voor het versterken van de sociale veerkracht. We onderzoeken een virtueel platform waarop 'open data' beschikbaar kan worden gesteld voor en door partners in Brabant. Ook willen we gaan uitproberen of en hoe we vaker gebruik kunnen maken van 'teams' van personen met verschillende expertises (programmeurs, designers, ondernemers etcetera) bij het zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht onderzoeken we de waarde van (open en big) data om te komen tot nieuwe oplossingen om sociale veerkracht te versterken.

1.3 Impactmonitoring en kennisontwikkeling

Het programma Versterken Sociale Veerkracht richt zich op twee maatschappelijke doelen:

*Alle Brabanders kunnen delen in en bijdragen aan de kwaliteit van leven in onze provincie.
Maatschappelijke opgaven versnellen, verduurzamen en draagvlak geven.*

Ten aanzien van deze doelen willen we voortgang boeken, echter: als we niet weten wat precies wel en niet werkt in het versterken van sociale veerkracht, hoe weten we dan of onze inzet in deze effectief is? Het komen tot effectieve impactmonitoring is een belangrijk aspect van het programma Versterken Sociale Veerkracht.

We willen weten:

1. Zijn we effectief: doen we de goede dingen?
2. Zijn we efficiënt: doen we de dingen goed?

Op drie niveaus:

- a. De autonome ontwikkeling van sociale veerkracht in Brabant.
- b. De impact van het programma: in hoeverre bereiken we de ambitie van het programma Versterken Sociale Veerkracht?
- c. De impact van de afzonderlijke initiatieven: in hoeverre bereiken de initiatieven hun ambitie?

Monitor Sociale Veerkracht

De monitor Sociale Veerkracht heeft een eerste beeld geschetst van de stand van sociale veerkracht in Brabant. We gebruiken de monitor als nulmeting van de huidige situatie en zetten de monitor in om de (autonome) ontwikkeling van sociale veerkracht in Brabant over langere tijd te volgen. De monitor is nog niet compleet: we investeren in een aanscherping op het punt van ervaren gezondheid (met behulp van data GGD's) en het perspectief van jongeren. We confronteren de monitor met (nieuwe) open data en big data in vernieuwende concepten. En we verrijken de monitor met nieuwe, kwalitatieve data vanuit de initiatieven die we ophalen met sociale veerkracht dialogen en daarop aansluitende leersleutels (beide ontworpen door PON/Telos in aansluiting op monitor Sociale Veerkracht). Periodiek worden publicaties uitgebracht waarin nieuwe data is verwerkt.

Impactmonitoring

Om te leren over effectieve interventies om sociale veerkracht te versterken zetten we in op impactmonitoring. We maken gebruik van kennis, data en (kennis/monitoring)methoden die reeds beschikbaar zijn en we verbinden met nieuwe, specifieke kennis over impactmonitoring in complexe maatschappelijke vraagstukken. We betrekken hierbij de expertise van het Impact Centrum van de Erasmus Universiteit en Avance-impact en maken gebruik van de MAEX (index/platform die maatschappelijke waarde van initiatieven transparant maakt en verbindt). In 2017 wordt zo de basis gelegd voor langjarige impactmonitoring sociale veerkracht.

Actie: We herijken en verrijken de Monitor Sociale Veerkracht om de autonome ontwikkeling van sociale veerkracht in Brabant te kunnen volgen. Eind 2017 is de opzet voor langjarige impactmonitoring sociale veerkracht in Brabant (en de toegevoegde waarde van het programma Versterken Sociale Veerkracht) gerealiseerd.

Europese projecten en netwerken

Ook op internationaal niveau willen we leren en zichtbaar zijn. We participeren daarom samen met Brabantse partners in verschillende Europese netwerken en projecten zoals het CORAL netwerk

(Regional Policies for Active and Healthy Ageing), SEED project (over Silver Economy Award), European Rural Parliament, Districts of Creativity en de Happy Start Up School.

Actie: In het programma Versterken Sociale Veerkracht werken en leren we in Europese projecten en netwerken.

De Provincie is leadpartner van het project ITHACA (InnovaTion in Health And Care for All). Partnerregio's zijn: Zeeland (Denemarken), Ljubjana (Slovenie), Friuli Giulia (Italië), Liverpool (UK), Basque Country (Spanje), Limousine (Frankrijk), Malapolska (Polen), Baden-Württemberg (Duitsland).

Een belangrijke doelstelling van dit Interreg Europe project is te komen tot het versnellen van zorginnovatie en versterken eigen regie in relatie tot economische groei en welzijn van burgers. De ambitie is het toekomstige Operationeel Programma Zuid-Nederland (OP Zuid) zodanig te verbeteren dat deze beter is toegerust om de doelstellingen van Sociale Veerkracht en in het bijzonder Smart Health te realiseren. Het volgende Operationeel Programma moet nog beter de rol van de provinciale overheid faciliteren als katalysator in maatschappelijke vraagstukken als gezond ouder worden. Naast de 'triple helix' moeten ook de andere stakeholders – en zeker eindgebruikers - beter betrokken zijn.

Een aantal eerdergenoemde initiatieven zijn belangrijke voorbeelden van onze Brabantse aanpak. Zij zullen in het project ITHACA dan ook een rol spelen bij de kennisuitwisselingen met de andere Europese regio's. Het gaat hierbij om: Lokaal plus, Dementievriendelijke gemeenschappen en Slowcare.

2. Communicatie en community management

Centraal in het programma Versterken Sociale Veerkracht staat het samen leren over sociale veerkracht. Communicatie speelt daarbij een belangrijke rol, waarbij de provincie niet zozeer de traditionele rol van zender heeft. We willen juist onze doelgroepen en (potentiële) samenwerkingspartners zorgvuldig zichtbaar maken en positioneren, alsook informeren over en betrekken bij de werkwijze van het programma: 1) leren in en van concrete initiatieven, 2) het Brabantbrede lerende netwerk, 3) impactmonitoring en zichtbare en overdraagbare kennis en ervaringen. Zichtbaarheid van en draagvlak voor de lerende aanpak, de initiatieven en de partners zijn essentieel voor het slagen van het programma.

Er vindt communicatie plaats op het niveau van het programma Versterken Sociale Veerkracht (corporate communicatie provincie) als vanuit de initiatieven waarbij wordt aangesloten en het Brabantbrede lerende netwerk. Programmacommunicatie is de primaire verantwoordelijkheid van de provincie, communicatie in en over initiatieven een gedeelde verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers met partners.

Een speciale rol binnen het programma is weggelegd voor community management. Via sociale media en andere online én offline kanalen wordt het netwerk rondom Sociale Veerkracht in kaart gebracht, geïnformeerd en geactiveerd.

Actie: We maken de voortgang, nieuwe inzichten en resultaten van het programma Versterken Sociale Veerkracht zichtbaar en we betrekken en benutten daarbij de community.

In een separaat plan van aanpak voor zowel communicatie als community management worden uitgangspunten en acties nader beschreven. Net zoals het programma zich ontwikkelt in de tijd, zal ook de communicatieaanpak op basis van de bevindingen onderweg worden bijgesteld. Met het ultieme doel om impact te blijven creëren.

Voortgangsberichten

Vanuit het programma Versterken Sociale Veerkracht wordt op verschillende wijzen gecommuniceerd over ontwikkelingen en voortgang: nieuwsbrieven, bijeenkomsten, evenementen, social media etcetera. Waar mogelijk worden verbindingen gelegd met nieuwsberichten, publicaties en bijeenkomsten van partners en derden. Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten worden daarnaast periodiek geïnformeerd over de voortgang en ontwikkelingen binnen het programma Versterken Sociale Veerkracht.

3. Acties, planning en financiën

Het programma Versterken Sociale Veerkracht leidt samengevat tot de volgende maatschappelijke doelen, uitvoeringslijnen en prestaties:

Maatschappelijke doelen	<ul style="list-style-type: none">• Alle Brabanders kunnen delen in en bijdragen aan de kwaliteit van leven in onze provincie• Maatschappelijke initiatieven versnellen, verduurzamen en draagvlak geven
Uitvoeringslijnen	<ul style="list-style-type: none">• Sociale veerkracht gebiedsgericht versterken• Sociale veerkracht benutten en laten groeien in cross-overs• Lerende en ontwerpende aanpak
Prestaties	<ul style="list-style-type: none">• Leren in en van concrete initiatieven (gebiedsgericht en in cross-overs)• Brabantbreed netwerk• Impactmonitoring en kennisontwikkeling

Figuur 3: Doorvertaling van prestaties naar acties, planning en middelen

PRESTATIES	ACTIES	PLANNING	MIDDELEN
Leren in en van concrete initiatieven (gebiedsgericht en in cross-overs)*	Aansluiten bij concrete initiatieven (gebiedsgericht en/of in cross-overs)	2017: 11 initiatieven 2018/2019: vervolg initiatieven	2017: 3.700.000 2018/2019: 7.400.000
	Verkenning instrumentarium versterken sociale veerkracht	2017-2019: rapportage en follow-up	2017: 50.000 2018/2019: 100.000
Brabantbreed lerend netwerk*	Faciliteren Brabantbreed lerend netwerk	2017: basis Brabantbreed lerend netwerk op orde 2018/2019: groei Brabantbreed lerend netwerk	2017: 400.000 2018/2019: 800.000
	Wetenschappelijke verankering kennis en methodieken	2017: start 2 promotie-onderzoeken (TU/e en Tilburg University) 2018-2020: onderzoek, prototypen, publicaties en uitwisseling	2017: 300.000 2018/2019: 700.000
	Werken en leren in Europese projecten en netwerken	2017: ITHACA opgestart; kick-off tijdens Dutch Design Week 2018/2019: uitvoering en kennisdeling ITHACA; kennisdeling overige Europese netwerken en programma's	2017: 150.000 2018/2019: 300.000
Impactmonitoring en kennisontwikkeling*	Ontwikkelen langjarige impactmonitoring	2017: opzet impactmonitoring gerealiseerd inclusief vastgestelde ambitie, doelen, prestaties 2018/2019: impactmonitoring met periodieke prestaties	2017: 350.000 2018/2019: 700.000
	Herijken en verrijken Monitor Sociale Veerkracht	2017: start verrijking monitor oa met data gezondheid (GGD) en jongeren 2018/2019: verrijking en herijking monitor 2019: Monitor Sociale Veerkracht 2.0	2017: 350.000 2018/2019: 700.000
	Open data en big data inzetten om te komen tot nieuwe oplossingen	2017: Bounce Backathon en verkenning virtueel platform 2018/2019: Bounce Backathon; virtueel platform gerealiseerd	2017: 100.000 2018/2019: 200.000
<i>Ondersteunend</i>	<i>Communicatie en communitymanagement</i>	<i>2017: basis communicatie en community management op orde conform plan van aanpak; participatie strategische relatie-evenementen</i> <i>2018/2019: uitvoering communicatie en community management conform plan van aanpak; participatie strategische relatie-evenementen</i>	<i>2017: 200.000</i> <i>2018/2019: 300.000</i>
TOTAAL			2017: 5.600.000 2018/2019: 11.200.000

* In alle drie prestaties in inzet van ZET en Zorgbelang voorzien conform beschrijving in dit uitvoeringsprogramma, deze inzet is meegerekend in de afzonderlijke acties. Inzet ZET is jaarlijks begroot op €2.099.021 (excl indexering) en inzet Zorgbelang is jaarlijks begroot op €1.120.372 (excl indexering). Inzet ZET en Zorgbelang kan variëren naar aanleiding van afspraken flexibilisering.

PRESTATIES	MIDDELEN 2017	MIDDELEN 2018/2019**
Leren in en van concrete initiatieven (gebiedsgericht en in cross-overs)	3.750.000 <i>ZET*: 1.800.000</i> <i>Zorgbelang*: 900.000</i>	7.500.000
Brabantbreed lerend netwerk	850.000 <i>ZET*: 200.000</i> <i>Zorgbelang*: 100.000</i>	1.800.000
Impactmonitoring en kennisontwikkeling	800.000 <i>ZET*: 133.000</i> <i>Zorgbelang*: 66.000</i>	1.600.000
Ondersteunend	200.000	300.000
TOTAAL	2017: 5.600.000	2018/2019: 11.200.000